

Nina Larsson (FP): Slå ihop landets små kommuner

Sverige har för många kommuner - därför är det dags för reform

Sveriges kommuner står inför stora utmaningar. En hel del kommuner i områden med stor utflyttning tappas befolkning till regionstäder och till storstäder. Invånarantalet krymper. De unga ser ingen framtid i sin uppväxtkommun och flyttar någon annanstans för att bygga sin framtid istället för att återvända hem efter avslutade studier.

Förutsättningarna för att upprätthålla den kommunala servicen försämras. Kommunen riskerar att hamna i en ond spiral där jobben minskar och kvar blir en åldrande befolkning. Sverige kommer inte att se likadant ut i framtiden som det gjorde för 50 år sedan. Vi lever i en föränderlig värld och det är något ytterligt positivt. Vilka tätorter som förblir tätorter 20, 50 eller 100 år framåt i tiden går inte att svara på. Det måste bygga på människors livsval.

I Sverige har vi ett system för kommunalekonomisk utjämning som ska skapa ekonomiska förutsättningar för landets kommuner att ge sina invånare likvärdig service oberoende av kommuninvånarnas inkomster.

Alla ska ha tillgång till olika former av samhällsservice oavsett var man är bosatt. Vi kan öka den ekonomiska likvärdigheten mellan kommuner genom skatteutjämningsystemet, men skatteutjämningslösningen löser inte på allvar den långsiktiga utmaningen. Varje kommunpolitiker måste våga vara självkritisk och lägga den politiska prestige åt sidan.

Politikerna måste fråga sig: Har kommunen i sin nuvarande utformning kapacitet att skapa goda förutsättningar för välfärd och tillväxt?

Mitt råd till kommunpolitikerna är för en del kontroversiellt. Fler kommuner behöver slå sig samman för ökad effektivitet, bättre samordningsvinster och för att ha muskler nog att skapa förutsättningar för tillväxt och säkerställa den kommunala servicen.

Sverige har för många och för små kommuner. Det är dags för en ny kommunsammanslagningsreform.

I Danmark har en kommunreform genomförts, och i Finland pågår motsvarande process. I båda fallen har målet varit att åstadkomma mindre sårbara kommuner med en storlek som är ändamålsenlig i förhållande till kommunernas uppdrag. Sverige bör studera erfarenheterna från dessa och andra länder.

Befolkningsförändringar, utvecklingen av kostnaderna för omsorg och annan samhällsservice samt ekonomiskt bistånd är bara några av kommunernas framtida utmaningar. Kommunen har idag fler roller och ansvarstaganden gentemot sina invånare än tidigare. Att hantera allt mer komplexa uppdrag har blivit kommunernas verklighet.

Många små kommuner har och kan få svårt att locka till sig kompetent personal. Utan den kan inte servicenivån upprätthållas. För små kommuner i arbetsmarknadsregioner med brist på medarbetare med en viss nyckelkompetens är det vara svårt att hävda sig i konkurrensen om personalen. När unga och andra flyttar minskar möjligheten att rekrytera personal för framtiden. Då minskar också kommunernas möjligheter att värna sina medborgares intressen.

Det är dags att utreda möjligheterna med en riksomfattande kommunsammanslagningsreform med utgångspunkt att varje kommun bör uppnå en viss befolkningsmängd.

Det skulle minska kommunernas sårbarhet, stärka den långsiktiga uthålligheten och bli en bättre garant för likvärdig kommunal service. Sverige har för många och för små kommuner. Sverige behöver större kommuner med mer muskler. Storleken har betydelse.

Nina Larsson (AB debatt 2012-12-11)